

H
ergo bonos imitare, malos tolera, omnes ama; quoniam nescis quid eras futurus sit qui hodie malus est. Nec eorum ames injustitiam; sed ipsos ideo ama, ut apprehendat justitiam: quia non solum dilectio Dei nobis praecepta est, sed etiam dilectio proximi, in quibus duobus praeceptis tota Lex pendet et Prophetæ (10) Quam non implet nisi qui donum acceperit Spiritum sanctum, Patrem et Filio utique æqualem; quia ipsa Trinitas Deus est: in quo Deo spes omnis ponenda est. In homine non est ponenda, qualiscumque ille fuerit. Aliud est enim ille à quo justificamur, aliud illi cum quibus justificamur. Non autem solum per cupiditates diabolus tentat, sed etiam per terrores insultationum et dolorum et ipsius mortis. Quidquid autem homo passus fuerit pro nomine Christi, et pro spe vitæ æternæ, et permanens toleraverit, major ei merces dabitur: quod si cesserit diabolo, cum

[10] *Math. XX, 37 à 40.*

illo damnabitur. Sed opera misericordiae cum pia humilitate impetrant a Domino, ut non permitat servos suos tentari plus quam possunt sustinere [11].”

II.

ORATIONIS DOMINICAE EXPLICATIO.

S. CIPRIANI

Lib. de orat. Dom. p. 205.

Oratio Dominica enuntiata.

I. Cognoscamus docente Domino, quid oremus. *Sic*, inquit (1), *orate*: PATER NOSTER QUI ES IN COELIS, SANTIFICETUR NOMEN TUUM, ADVENIAT REGNUM TUUM, FIAT VOLUNTAS TUA Sicut in coelo et in terra: PANEM

(11) *I Corinth. X, 13.*

[1] *Math. VI, 9 à 13.*

NOSTRUM QUOTIDIANUM DA NOBIS HODIE, ET DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA SICUT ET NOS DIMITTIMUS DEBITORIBUS NOSTRIS; ET NE PATIARIS INDUCI NOS IN TENTATIONEM, SED LIBERANOS A MALO. AMEN.

Pro omnibus est orandum, non tantum pro semetipsis.

2. Ante omnia, pacis doctor atque unitatis magister singillatim noluit et privatim precem fieri, ut quis, cum precatur, non pro se tantum precetur. Non enim dicimus, *Pater meus qui es in caelis, nec Panem meum da mihi hodie*; nec dimitti sibi tantum unusquisque debitum postulat, aut ut in tentationem non inducatur, atque a malo liberetur, pro se solo rogat. Publica est nobis et communis oratio; et quando oramus, non pro uno, sed pro toto populo oramus, quia totus populus unum sumus. Deus pacis et concordiae magister, qui docuit uni-

tatem, sic orare unum pro omnibus voluit, quomodo in uno omnes ipse portavit. (2) Hanc orationis legem servaverunt tres pueri in camino ignis inclusi, consonantes in prece, et spiritus consensione concordēs. Quod declarat Scripturae divinae fides: et dum docet quomodo oraverint tales, dat exemplum quod imitari in precibus debeamus, ut tales esse possimus: *Tunc illi tres, inquit, (3) quasi ex uno ore hymnum canebant et benedicebant Dominum.* Loquebantur quasi ex uno ore, et nondum illos Christus docuerat orare. Et idcirco orantibus fuit impetrabilis et efficax sermo, quia promerebatur Dominum pacifica et simplex et spiritalis oratio. Sic et Apostolos cum discipulis post ascensum Domini invenitur orasse. *Erant, inquit, (4) perse-*

(2) *Dominus N. per Incarnationem suam omnes homines in ipso portavit.*

[3] *Daniel III, 51.*

[4] *Sacra Scriptura. In Act. 1. 14.*

perantes omnes unanimes in oratione cum mulieribus et Maria quae fuerat mater Jesu, et fratribus ejus. Perseverant in oratione unanimes, orationis suae et instantia simul et concordia declarantes quia Deus, qui inhabitare facit unanimes in domo (5) non admittit in divinam et aeternam domum nisi eos, apud quos est unanimes oratio.

PATER NOSTER,
 cur homo, filius, non nisi
 spiritualiter est Patrii Coelestis.

3. Qualia autem sunt, fratres dilectissimi, Orationis dominicae sacramenta, (6)

(5) *Psalm. LXVII, 7.*

[6] *Verbum Sacramentum in veteris Patribus amplificationem habet, et in mysterii significatione utitur, quo sensu S. Hilarius de presente S. Cipriani tractatu: ait, de Orationis (Dominicae) SACRAMENTO commentandi necessitate nos Cyprianus, vir sanctae memo-*

quam multa, quam magna, breviter in sermone collecta, (7) sed in virtute spiritaliter copiosa! ut nihil omnino praetermissum sit, quod non in precibus atque orationibus nostris coelestis doctrinae compendio comprehendatur. Sic, ait, *orate: PATER NOSTER QUI ES IN COELIS.* Homo novus, renatus, et Deo suo per gratiam ejus restitutus, *Pater* primo in loco dicit, quia filius esse jam coepit. *In sua;* inquit, (8) *propria venit, et sui eum non receperunt.* Quotquot autem eum receperunt, dedit illis potestatem ut filii Dei fierent, his qui credunt in nomine ejus. Qui ergo credit in nomine ejus, et factus est Dei filius, hinc debet incipere, ut et gratias agat, et

riae, liberavit. S. Ciprianus in oratione Dominica multa et magna sacramenta invenit, scilicet eorum quae ad fidei mysteria pertinent.

[7] *Id est, in breve collecta seu coarctatae.*

[8] *Joann. I, 11 et 12.*

profiteatur se Dei filium, dum nominat (9) patrem sibi esse in coelis Deum; contestetur quoque inter prima statim nativitatis (10) suae verba renuntiasse se terreno et carnali patri, et patrem solum nosse se et habere coepisse qui sit in coelis, sicut scriptum est: (11) *Qui dicunt patri et matri, Non novi te; et filios suos non agnoverunt: hi custodierunt praecepta tua, et testamentum tuum servaverunt.* Item Dominus in Evangelio suo [12] praecepit ne vocemus nobis patrem in terra, quòd sit scilicet nobis unus Pater qui est in coelis. Et discipulo qui mentionem defuncti patris fecerat respondit, (13) *Sine mortui mortuos suos sepehant.* Dixerat enim

[9] *Nominat pro expressis verbis dicit.*

(10) *Nativitatis scilicet, spiritualis.*

(11) *Deu. XXXIII. Quod Levi refertur, levitarum pater.*

[12] *Matth. XXIII, 9.*

(13) *Ib. VIII, 22.*

patrem suum mortuum, cùm sit credentium. Pater vivus.

Pater nostrum, non judeorum.

4. Nec hoc solum, fratres dilectissimi, animadvertere et intelligere debemus, quòd appellemus Patrem qui sit in coelis, sed jungimus et dicimus, PATER NOSTER, id est eorum qui credunt, eorum qui, per eum sanctificati et gratiae spiritualis nativitate reparati, filii Dei esse coeperunt. Quae vox etiam Judaeos perstringit et percutit, qui Christum, sibi per Prophetas annuntiatum et ad se prius missum, non tantum infideliter spreverunt, sed et crudeliter neceverunt: qui jam non possunt patrem Deum vocare, cùm Dominus eos confundat et redarguat dicens (14) *Vos de diabolo patre nati estis, et concupiscentias patris vestri facere vultis. Ille enim homicida fuit ab initio, et*

(14) *Joan. VIII, 44.*

in veritate non stetit, quia veritas non est in illo. Et per Esaiam prophetam (15) Deus clamat indignans: Filios generavi et exaltavi, ipsi autem me spreverunt. Agnovit bos possessorem suum, et asinus praesepe domini sui; Israel autem me non cognovit, et populus meus me non intellexit. Vae! gens peccatrix, populus plenus peccatis, semen nequam, filii scelesti. Dereliquistis Dominum, et in indignationem misistis illum Sanctum Israel. In quorum exprobrationem christiani, quando oramus, PATER NOSTER dicimus, quia noster esse coepit, et Judaeorum, qui eum reliquerunt, esse desiit. Nec peccator populus potest esse filius, sed quibus remissa [16] peccatorum datur, eis filiorum nomen adscribitur, et eis aeternitas repromittitur, Domino ipso dicente [17]: *Omnis qui facit peccatum, servus est peccati; servus autem*

(15) *Ab initio ejus Prophetiae.*

(16) *Remissa, pro Remissio.*

(17) *Joan. VIII 34 et 35.*

non manet in domo in aeternum, filius autem manet in aeternum.

In dicendo *Pater noster*, obligationem accepimus, ut filii Dei, nos exhibendi.

5. Quanta autem Domini indulgentia, quanta circa nos dignationis ejus et bonitatis ubertas, qui sic nos voluerit orationem celebrare in conspectu Dei, ut Deum patrem vocemus, et, ut est Christus Dei filius, sic et nos Dei filios nuncupemus! Quod nomen nemo nostrum in orationem auderet attingere, nisi ipse nobis sic permisisset orare. Meminisse itaque, fratres dilectissimi, et scire debemus quia, quando patrem Deum dicimus, quasi filii Dei agere debemus, ut, quomodo nos nobis placemus de Deo patre, sic sibi placeat et ille de nobis. Conversemur quasi Dei templa (18), ut Deum in

(18) *Templa Dei estis. S. Paul. 1. Cor. III. 16.*

nobis constet habitare; nec sit degener actus noster a spiritu, ut, qui coelestes et spirituales esse coepimus, non nisi spiritalia et coelestia cogitemus et agamus, quia et ipse Dominus Deus dixit [19], *Eos qui clarificant me, clarificabo; et qui me spernit, spernetur*. Beatus quoque Apostolus in Epistola sua [20] posuit: *Non estis vestri: empti enim estis pretio magno. Clarificati et portate Deum in corpore vestro*.

Sanctificetur nomen tuum
scilicet in nobis: haec est enim
sanctificatio nostra, quam
petere debemus.

6. Post hoc dicimus: SANCTIFICETUR NOMEN TUUM: non quod optemus Deo ut sanctificetur orationibus nostris, sed quod pe-

[19] *Reg. II, 30.*

[20] *S. Paul. 1. cor. VI. 19. 20. 21.*

tamus ab eo ut nomen ejus sanctificetur in nobis [21]. Ceterum á quo Deus sanctificetur, qui ipse sanctificat? Sed quia ipse dixit [22], *Sancti estote, quoniam et ego sanctus sum*, id petimus et rogamus, ut, qui in Baptismo sanctificati sumus, in eo quod esse coepimus perseveremus. Et hoc quotidie deprecamur. Opus est enim nobis quotidiana sanctificatione, ita ut, qui quotidie delinquimus, delicta nostra sanctificatione assidua repurgemus. Quae autem sit sanctificatio quae nobis de Dei dignatione confertur, Apostolus praedicat [23] dicens: *Neque fornicarii, neque idolis ser-*

[21] *S. Hieroni. Ipsum his verbis exprimit. Sanctificetur nomen tuum, non quodd, nobis orantibus, sanctificetur quod per se sanctum est; sed quo petamus, ut quod per naturam sui sanctum est, sanctificetur in nobis.*

[22] *Levit. XI. 44.*

[23] *I Corinth. VI, 9 et 11.*

vientes, neque adulteri, neque molles, neque fures, neque fraudulentī, neque ebriosi, neque maledici, neque raptōres regnum Dei consequentur. Et haec quidem [24] fuistis; sed abluti estis, sed justificati estis, sed sanctificati estis in nomine Domini nostri Jesu Christi et in Spiritu Dei nostri. Sanctificatos nos dicit in nomine Domini Jesu Christi et in Spiritu Dei nostri. Haec sanctificatio ut in nobis permaneat, oramus. Et quia Dominus et iudex noster sanato a se et vivificato comminatur (25) jam non delinquere, ne quid ei deterius fiat, hanc continuis orationibus precem facimus, hoc diebus ac noctibus postulamus, ut sanctificatio et vivificatio, quae de Dei gratia sumitur, ipsius protectione servetur.

(24) *Quidem pro quidam, seu unus ex vobis.*

(25) *Joann. V, 14.*

Duplex sensum horum verborum *Adveniat regnum tuum.*

7. Sequitur in oratione: ADVENIAT REGNUM TUUM. Regnum etiam Dei repraesentari nobis petimus, sicuti et nomen ejus, ut in nobis sanctificetur, postulamus. Nam Deus quando non regnat? aut apud eum quando incipit quod et semper fuit et esse non desinit? Nostrum regnum petimus advenire a Deo nobis repromissum, Christi sanguine et passione quaesitum; ut, qui in saeculo ante servivimus, postmodum Christo dominante regnemus, sicut ipse pollicetur et dicit (26): *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi.* Potest vero, fratres dilectissimi, et ipse Christus esse regnum

[26] *Math. XXV, 34.*

Dei, quem venire quotidie cupimus, cujus adventus ut cito nobis repraesentetur, optamus. Nam cum resurrectio ipse nostra sit, quia in ipso resurgimus, sic et regnum Dei potest ipse intelligi, quia in illo regnaturi sumus. Bene autem regnum Dei petimus, id est regnum coeleste, quia est et terrestre regnum. Sed qui renuntiavit jam saeculo, major est et honoribus ejus et regno. Et ideo, qui se Deo et Christo dedicat, non terrena, sed coelestia regna desiderat. Continua autem oratione et prece opus est, ne excidamus a regno coelesti, sicut Judaei, quibus hoc prius promissum fuerat, exciderunt, Domino manifestante et probante: *Multi, inquit (27), venient ab oriente et occidente, et recumbent cum Abraham et Isaac et Jacob in regno coelorum; filii autem regni expellentur in tenebras exteriores. Illic erit ploratio et stridor dentium.*

[27] *Math. VIII, 11 et 12.*

Ostendit quia ante filii regni [28] Judaei erant, quando et filii Dei esse perseverabant. Postquam cessavit circa illos nomen paternum, cessavit et regnum. Et ideo christiani, qui in oratione appellare patrem Deum coepimus, nos et ut regnum Dei nobis veniat oramus.

Propter Diaboli
constantes laqueos, nos dicere
debemus: *Fiat voluntas
tua scilicet, in nobis,
et á nobis.*

8. Addimus quoque et dicimus: FIAT VOLUNTAS TUA SICUT IN COELO ET IN TERRA; non ut Deus faciat quod vult, sed ut nos facere possimus quod Deus vult. Nam Deo

(28) *Filius regni, promissionis, perditionis, hebraismum pro particeps regni.*

quis obsistit quominus quod velit faciat? Sed quia nobis á diabolo obsistitur quominus per omnia noster animus atque actus Deo obsequatur, oramus et petimus ut fiat in nobis voluntas Dei, quae ut fiat, in nobis opus est Dei voluntate, id est ope ejus et protectione; quia nemo suis viribus fortis est, sed Dei indulgentia et misericordia tutus est. Denique et Dominus, infirmitatem hominis [29] quem portabat ostendens, ait [30], *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste.* Et exemplum discipulis suis tribuens, ut non voluntatem suam, sed Dei, faciant, addidit dicens, *Verumtamen non quod ego volo, sed quod tu.* Et alio loco (31) dicit, *Non descendi de coelo ut faciam voluntatem meam sed voluntatem ejus qui misit*

---

(29) *Homini, in abstracto, seu natura humana, vel humanitate.*

[30] *Math. XXVI, 39.*

[31] *Joann. VI, 32.*

me. Quod si filius obedivit [32] ut faceret patris voluntatem, quanto magis servus obaudire debet ut faciat domini voluntatem? sicut in Epistola sua (33) Joannes quoque ad faciendam Dei voluntatem hortatur et instruit dicens: *Nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quia omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio saeculi, quae non est a Patre, sed ex concupiscentia mundi: et mundus transibit et concupiscentia ejus; qui autem fecerit voluntatem Dei, manet in aeternum, quomodo et Deus manet in aeternum.* Qui in aeternum manere volumus, Dei, qui aeternus est, voluntatem facere debemus.

Quae sit voluntas Dei.

9. Voluntas autem Dei est, quam Chris-

---

(32) *Obedivit, pro obedire.*

[33] *I Epist. II, 15 ad 17.*

tus et fecit et docuit. Humilitas in conversatione (34), stabilitas in fide, verecundia in verbis, in factis justitia, in operibus misericordia, in moribus disciplina, injuriam facere non nosse, et factam posse tolerare, cum fratribus pacem tenere; Deum toto corde diligere, amare in illo quod pater est, timere quod Deus est; Christo nihil omnino praeponere, quia nec nobis quicquam ille praeposuit; charitati ejus inseparabiliter adhaerere, cruci ejus fortiter ac libenter insistere; quando de ejus nomine et honore certamen est, exhibere in sermone constantiam qua confitemur, in quaestione (35) fiduciam qua congregimur, in morte patientiam qua coronamur. Hoc est cohaerere Christi esse velle, hoc est praeceptum Dei facere, hoc est voluntatem Patris adimplere.

[34] *Conversatio, hominis cum hominibus commercium significat. Vitam socialem et generalius, vivendi modum.*

(35) *In tormentis pro fide sustinenda.*

Mystica explicatio
horum verborum: *Sicut in coelo
et in terra.*

10. Fieri autem petimus voluntatem Dei *in coelo et in terra*; quod utrumque ad consumptionem nostrae incolumitatis pertinet et salutis. Nam, cum corpus e terra et spiritum possideamus e coelo, ipsi terra et coelum sumus; et in utroque, id est et corpore et spiritu, ut Dei voluntas fiat oramus. Est enim inter carnem et spiritum colluctatio, et discordantibus adversus se invicem quotidiana congressio, ut non quae volumus ipsa faciamus, dum spiritus coelestia et divina quaerit, caro terrena et saecularia concupiscit. Et ideo petimus, inter duo ista ope et auxilio Dei concordiam fieri, ut, dum et in spiritu et in carne voluntas Dei geritur, quae per eum renata est anima servetur. Quod aperte atque manifeste apos-

tolus Paulus sua voce declarat: *Caro*, inquit (36), *concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem. Haec enim invicem adversantur sibi, ut non quae vultis ipsa faciatis. Manifesta autem sunt opera carnis, quae sunt adulteria, fornicationes, immunditiae, spurcitiæ, idololatria, veneficia, homicidia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, animositates, provocationes, simultates, dissensiones, haereses, invidiae, ebrietates, comessiones, et his similia, quae praedico vobis sicut praedixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt. Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, magnanimitas, bonitas, fides, mansuetudo, continentia, castitas. Et idcirco quotidianis, immo continuis orationibus hoc precamur, et in coelo et in terra voluntatem circa nos Dei fieri, quia haec est voluntas Dei, ut terrena coelestibus cedant, spiritualia et divina praevaleant.*

[36] *Galat. V, 18 ad 22.*

Altera explicatio, Ipsorum verborum, alegorica.

11. Potest et sic intelligi, fratres dilectissimi, ut, quoniam mandat et monet Dominus etiam inimicos diligere et pro iis quoque qui nos persequuntur orare, petamus et pro iis qui adhuc terra sunt (37), necdum coelestes esse coeperunt, ut et circa illos voluntas Dei fiat, quam Christus hominem conservando et redintegrando perfecit. Nam, cum discipuli ab eo non jam terra appellantur, sed *sal terrae* (38), et Apostolus (39) primum hominem vocet de terrae limo, secundum vero de coelo, merito et nos, qui esse debemus patri Deo si-

[37] *Qui adhuc sunt in terra, id est, qui sunt materiales et carnales seu terrestres.*

[38] *Mathei V, 13.*

[39] *I Corinth, XV.*

miles, qui *solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos* [40]; sic, Christo monente, oramus et petimus ut precem pro omnium salute faciamus; ut, quomodo in coelo, id est in nobis, per fidem nostram voluntas Dei facta est ut essemus e coelo, ita et in terra, hoc est, in illis non credentibus, fiat voluntas Dei, ut qui adhuc sunt prima nativitate terreni, incipiant esse coelestes ex aqua et spiritu nati.

Dominus N. J. Panem
nostrum quotidianum dat nobis
et ipse, panis vitae et
eucharistica caena est.

12. Procedente oratione postulamus et dicimus, PANEM NOSTRUM QUOTIDIANUM DA NOBIS HODIE. Quod potest et spiritualiter et simpliciter intelligi, quia et uterque intel-

(40) *Mathei. V. 45.*

lectus utilitate divina proficit, ad salutem. Nam panis vitae Christus est; et panis hic omnium non est, sed noster est. Et quomodo dicimus *Pater noster*, quia intelligentium et credentium pater est, sic et *panem nostrum* vocamus, quia Christus eorum qui corpus ejus contingunt panis est. Hunc autem panem dari nobis quotidie (41): postulamus, ne qui in Christo sumus et Eucharistiam quotidie ad cibum salutis accipimus, intercedente aliquo graviore delicto, dum absenti et non communicantes a coelesti pane prohibemur, a Christi corpore separemur, ipso praedicante et monente *Ego sum panis vitae qui de coelo descendi. Si quis ederit de meo pane, vivet in aeternum. Panis autem quem ego dedero, caro mea est pro saeculi vita.* Quando ergo dicit in aeternum

[41] *Post Apostolorum tempora usque ad ea quibus fuerunt SS. Hieronimus Ambrosius et Agustinus, fideles quotidie Sacram Eucharistiam sumebant.*

vivere si quis ederit de ejus pane, ut manifestum est eos vivere qui corpus ejus attingunt et Eucharistiam jure communicationis accipiunt, ita contra timendam est et orandum ne, dum quis abstentus separatur a Christi corpore, remaneat a salute, communicante ipso et dicente (42): *Nisi ederitis carnem Filii hominis et biberitis sanguinem ejus, non habebitis vitam in vobis.* Et ideo panem nostrum, id est Christum, dari nobis quotidie petimus, ut, qui in Christo manemus et vivimus, a sanctificatione ejus et corpore non recedamus.

[42] *S. Jo. VI. 53 Remanere sumitur pro separatione seu alicujus rei exlutione quo sensu. In S. Cyprianum Baluze ait. Quid hoc loco faciam inter gaudium passionis et remanendi dolorem? et haec verba S. Ambrosi, De S. Laurentio: Cum videret Xistum episcopum suum ad martyrium duci; flere caepit, non passionem illius, sed suam remansionem.*

Christianus, tantum partem quotidianum petere debet; nihil, de crastino die, nec de vita longa in hoc saeculo, cogitare.

13. Potest vero et sic intelligi, ut qui saeculo renuntiavimus, et divitias ejus et pompas fide gratiae spiritalis abjecimus, cibum nobis tantum petamus et victum; quando instruat Dominus et dicat (43): *Qui non renuntiat omnibus quae sunt ejus, non potest meus discipulus esse.* Qui autem Christi coepit esse discipulus, secundum magistri sui vocem renuntians omnibus, diurnum debet cibum petere, nec in longum desideria petitionis extendere, ipso iterum Domino praescribente et dicente (44), *Nolite in crastinum cogitare; crastinus ipse cogitabit sibi: sufficit*

[43] *Luc. XIV, 33.*

[44] *Matth. VI, 54.*

dici malitia sua. Merito ergo Christi discipulus victum sibi in diem postulat, qui de crastino cogitare prohibetur; quia et contrarium sibi fit et repugnans ut quaeramus in saeculo diu vivere, qui petimus regnum Dei velociter advenire. Sic et beatus Apostolus monet, formans et corroborans spei nostrae ac fidei firmitatem: *Nihil, inquit (45), intulimus in hunc mundum, verum nec auferre possumus. Habentes itaque exhibitionem et tegumentum, his contenti simus. Qui autem volunt divites fieri, incidunt in tentationem et muscipulam et desideria multa et nocentia, quae mergunt hominem in perditionem et in interitum. Radix enim omnium malorum est cupiditas; quam quidam appetentes, naufragaverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis.*

[45] *I. Timoth. VI, 7 a 10.*

Dum chirstianus ad petendum panem quotidianum limitatur, agnoscentem periculum divitiarum se ostendit.

14. Docet non tantum contemnendas, sed et periculosas esse divitias; illic esse radicem malorum blandientium, caecitatem mentis humanae occulta deceptione fallentium. Unde et divitem stultum saeculares copias cogitantem et se exuberantium fructum largitate jactantem redarguit Deus dicens (46) *Stulte, hac nocte expostulatur anima tua. Quae ergo parasti, cujus erunt?* Laetabatur stultus in fructibus; ipsa nocte moriturus; et [cui vita jam deerat, vicus abundantiam cogitabat. Contra autem Dominus perfectum et consummatum docet (47) fieri qui, omnibus suis venditis atque

[46] *Luc. XII, 20.*

[47] *Matth. XIX, 21; Luc. XVIII, 22.*

in usum pauperum distributis, thesaurum sibi condat in caelo. Eum dicit posse se sequi et gloriam Dominicæ passionis imitari, qui, expeditus et succinctus, nullis laqueis rei familiaris involvitur, sed solutus ac liber facultates suas ad Deum ante præmissas ipse quoque comitatur. Ad quod ut possit unusquisque nostrum parare se, sic discat orare et de orationis lege, qualis esse debeat, noscere.

Deus nunquam permittit, justum servum suum carere panem.

15. Neque enim deesse quotidianus cibus potest justo, cum scriptum sit [48]: *Non occidet Dominus fame animam justam;* et iterum [49] *Junior fui et senui; et non vidi justum derelictum, neque semen ejus quaerens panem;* item Dominus promittat et

[48] *Proverb. X, 3.*

[49] *Psalm. XXXVI, 25.*

dicat [50]: *Nolite cogitare dicentes, Quid edemus, aut quid bibemus, aut quid vestiemur? Haec enim nationes [51] quaerunt. Scit autem Pater vester quia horum omnium indigetis. Quaerite primum regnum Dei et justitiam ejus, et haec omnia apponentur vobis.* Quaerentibus regnum et justitiam Dei omnia promittit apponi. Nam cum Dei sint omnia, habenti Deum nihil deerit, si Deo ipse non desit. Sic Danieli, in leonum lacu jussu regis incluso, prandium divinitus procuratur, et inter feras esurientes et parcentes homo Dei pascitur. Sic alitur Helias in fuga; et in solitudine corvis ministrantibus, et volucris cibum cibi apportantibus, in persecutione nutritur. Atque, o humanae malitiae detestanda crudelitas! ferae parcent, aves pascunt, et homines insidiantur et saeviunt.

[50] *Matth. VI, 31 à 33.*

[51] *Gentes, id est, gens gentilica.*